

ИЗВЕШТАЈ

О СПРОВЕДЕНИМ ЈАВНИМ КОНСУЛТАЦИЈАМА О НАЦРТУ ПРОГРАМА ЗА ИНДУСТРИЈСКУ БЕЗБЕДНОСТ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ ЗА ПЕРИОД 2026 – 2035 . СА АКЦИОНИМ ПЛАНОМ ЗА ПЕРИОД 2026 - 2030.

Консултације су спроведене у периоду од 19. јуна до 18. јула 2025. године.

Нацрт програма за индустријску безбедност Републике Србије за период 2026 - 2035. године са Акционим планом за период 2026 – 2030, године постављени су на интернет страници Министарства заштите животне средине Републике Србије и на Порталу „еКонсултације”.

Сугестије и коментари релевантни за израду предметних докумената су могли да се доставе на обрасцу који је био приложен.

До 18. јула 2025. године до 15:30 часова електронским путем на имејл адресу Министарства заштите животне средине су достављене сугестије и коментари од стране три субјекта:

1. Име и презиме: Срђан Дробњаковић

Назив организације: **Унија послодаваца Србије**, Стевана Марковића 8, 11080 Београд, Земун

Контакт телефон: 011/3160-248

E-mail: info@poslodavci.rs

2. Назив организације: **УНЕКООП**

Контакт телефон: 065 8463077

E-mail: office@unecopn.org

3. Име и презиме: Лидија Кесар

Назив организације: **УНИЦЕФ**

Контакт телефон: 0600111701

E-mail: lkesar@unicef.org

У наставку је дата **Табела** са прегледом коментара, примедби и сугестија на Нацрт програма и акционог плана, који је саставни део програма, и начину њиховог решавања са образложењем.

Подносилац коментара	Текст предлога (назначити број посебног циља, мере, активности)	Образложење	Одговор Министарства заштите животне средине
Срђан Дробњаковић, Унија послодаваца Србије, Стевана Марковића 8, 11080 Београд, Земун	Унија послодаваца Србије је једина репрезентативна организација послодаваца у Републици Србији, са улогом да заступа и штити интересе и помаже послодавцима да унапреде своје пословање. Унија промовише друштвено одговорно пословање, одрживи развој и унапређење привредног амбијента. Става смо да одрживог раста и развоја нема без правовременог предузимања одлучних активности и мера у циљу заштите и безбедности на раду, односно адекватних мера као одговора на климатске промене, доследно поштовања УН Агенде 2030 за одрживи развој, Зелене агенде, тежње ка угљеничној неутралности, посвећености заштити природних ресурса и смањења загађења, што све треба да у крајњем исходу омогући конкурентност домаће привреде и истовремено допринесе унапређењу квалитета живота свих грађана. Из наведених разлога, Унија поздравља опредељеност и све активности Владе Републике Србије и Министарства заштите животне средине у правцу доношења <i>Програма за индустријску безбедност Републике Србије за период од 2026 - 2035. године</i>, који се доноси са циљем да омогући даљи несметани развој једне од најважнијих грана привреде - индустрије, на начин да се избегне ризик по здравље и безбедност људи, животну и радну средину, да се избегну индустријске хаварије и удеси, а подстакне превентивно деловање, те да се	У Уводу <i>Нацрта програма за индустријску безбедност Републике Србије за период од 2026 - 2035. године</i>, наводи се да је исти израђен је у складу са Стратегијом заштите животне средине - Зелена агенда за Републику Србију за период 2025 - 2033. године („Службени гласник РС”, број/25), али колико нам је познато да сама Стратегија до момента започињања консултација у вези са овим документом и објављивања започетог процеса консултација путем сајта еКОНСУЛТАЦИЈЕ, није усвојена, а самим тим ни објављена у Службеном гласнику РС, као ни на сајту Министарства заштите животне средине. Након јавне расправе о овом документу, немамо информације шта се десило са Нацртом стратегије, тако да сматрамо да би требало изоставити позивање на документ који још увек није донет. Такође истичемо да у Уводу Нацрта програма - у делу где се наводи да су Радну групу за израду овог планског документа чинили представници одређених државних органа, институција и других организација није наведен пун, односно тачан назив наше организације - <i>Унија послодаваца Србије</i>.	Програм за индустријску безбедност РС за период од 2026 – 2035. године се ради у складу са Стратегијом заштите животне средине - Зелена агенда за Републику Србију за период 2025 - 2033. године, с обзиром да је предвиђено да Стратегија буде усвојена пре Програма. Уколико Стратегија не буде усвојена до тренутка усвајања Програма, као основа за доношење Програма биће узети усвојени стратешки документи који се, између осталог, баве и утицајем индустрије у ванредним ситуацијама. Тачан назив ваше организације ћемо навести.

Подносилац коментара	Текст предлога (назначити број посебног циља, мере, активности)	Образложење	Одговор Министарства заштите животне средине
	управљање ризицима од хаварија подигне на највише ниво.		
	У оквиру Мере 1.3. <i>Подршка оператерима за израду Обавештења, Политике превенције великог удеса, Система управљања безбедношћу, Извештаја о безбедности и интерних Планава заштите од великог удеса</i> , као партнера у спровођењу мере предлажемо и Унију послодаваца Србије, као кровну и репрезентативну организацију послодаваца у Републици Србији.	Унија послодаваца Србије је организација која представља и штити интересе послодаваца у Републици Србији и помаже им да унапреде своје пословање, а своје активности спроводимо и путем правовременог информисања, обавештавања и едукације послодаваца о свим јавним политикама, прописима и другим стандардима од значаја за њихово пословање, као и о темама које допринесе одговорном и одрживом пословању. С обзиром да ова мера обухвата сет активности којима се пружа подршка оператерима за испуњавање обавеза у складу са Законом о контроли опасности од великих удеса, а да се у оквиру мере ради преноса знања оператерима, успоставља систем за организовану размену знања и информација и континуирану сарадњу надлежних органа и оператера у Републици Србији, предлажемо да Унија послодаваца Србије буде партнер у спровођењу мере поред Привредне коморе Србије и оператера севесо комплекса.	Прихвата се. Прихвата се предлог Уније послодаваца Србије да буду укључени у активности Програма као партнери у спровођењу.
	У оквиру Мера 2.3. <i>Подршка јачању капацитета оператера за контролу опасности од великог/индустријског удеса</i> , предлажемо да Унија послодаваца Србије буде партнер у спровођењу мере.	Сматрамо да је Унију послодаваца Србије, као репрезентативног представника привреде и заговорника свеобухватне реформе образовања у складу са садашњим и будућим потребама привреде, неопходно консултовати и укључити, у својству партнера, у спровођење ове мере кроз	Прихвата се. Прихвата се предлог Уније послодаваца Србије да буду укључени у активности Програма као партнери у спровођењу.

Подносилац коментара	Текст предлога (назначити број посебног циља, мере, активности)	Образложење	Одговор Министарства заштите животне средине
		ангажовање на припреми програма и организације обука за оператере севесо комплекса, а која укључује и теме о повећању безбедности комплекса, унапређење процедура за управљање ризиком и спречавање и ублажавање последица удеса, те израду одговарајућих приручника за обуке.	
УНЕКООП	И овај документ јавне политике, као и већина до сада усвојених, девалвиран је већ у фази израде, јер не постоје механизми или гаранције да ће предложене мере заиста бити спроведене у пракси. Као илустрација овог проблема служи и чињеница да се у великом броју докумената наводи како јединице локалне самоуправе (ЈЛС) немају довољне административне и стручне капацитете, те да је потребно ангажовање нових кадрова.	Сугестија: Неопходно је да се предложена решења претходно усагласе са Министарством финансија, како би се обезбедила њихова финансијска одрживост и реална могућност имплементације.	У вези сугестије „да се предложена решења претходно усагласе са Министарством финансија”, подсећамо да је у питању нацрт документа, који ће сигурно у процесу усвајања бити усаглашаван са Министарством финансија, у складу са Законом о планском систему и другим прописима из предметне области. При томе треба имати у виду да је у питању документ за који ће се тек планирати буџетска средства за активности које се планирају у наредним годинама. Поред буџетских средстава, за реализацију Програма предвиђају се и други извори финансирања.

Подносилац коментара	Текст предлога (назначити број посебног циља, мере, активности)	Образложење	Одговор Министарства заштите животне средине
Лидија Кесар, УНИЦЕФ	Нацрт Програма за индустријску безбедност Републике Србије за период 2026–2035. године са Акционим планом за период 2026–2030. године има велики значај за децу као посебно рањиву категорију становништва. Деца су физиолошки и психосоцијално осетљивија на последице индустријских удеса, због чега су им потребне посебне мере заштите (Child health , https://www.unicef.org/reports/state-of-worlds-children-2019 tbinternet.ohchr.org/_layouts/15/treatybodyexternal/Download.aspx?symbolno=CRC/C/GC/26&Lang=en	Осетљивост Програма на потребе деце је неопходна јер: - Гарантује право деце на здраву и безбедну животну средину, у складу са међународним конвенцијама, пре свега Конвенцијом о правима детета и њеним Општим коментаром бр. 26 Комитета за права детета о деци и животној средини (2021), који истичу обавезу држава да обезбеде безбедне услове за живот и развој деце, и Уставом републике Србије - Омогућава рану едукацију и развој свести о безбедности, што доприноси дугорочној превенцији и бољој припремљености деце и младих за реаговање у случају индустријских удеса. - Смањује ризике по здравље, психолошки и физички развој деце, штитећи њихову добробит и будућност. - Подржава укључивање и информисање родитеља, наставника и локалних заједница, што повећава ефикасност мера безбедности. Стога је од кључне важности да Програм препозна децу и младе као посебно рањиву групу и у складу с тим развије и примени прилагођене активности, комуникационе стратегије и системе обавештавања који у потпуности одговарају њиховим специфичним потребама и правима	Слажемо се са констатацијом да су деца и омладина посебно осетљива група о којима мора да се води рачуна приликом израде и реализације докумената који имају за циљ заштиту и унапређење животне средине и заштиту здравља људи, у конкретном случају заштиту од великих удеса који укључују опасне супстанце. Мишљења смо да у делу текста Програма и Акционог плана, треба посебно нагласити „осетљиве групе становништва”. Те групе обухватају децу, омладину, старије особе, хроничне болеснике и особе са инвалидитетом, труднице и доиље и социјално угрожене особе. Такође подсећамо да се у оквиру <i>Извештаја о безбедности</i> за сва Севесо постројења вишег реда врши моделирање ефеката удеса које подразумева процену ширине повредиве зоне и која посебно обухвата школске и предшколске установе, установе из области здравства и социјалне заштите и сл. На такав Извештај сагласност даје МЗЖС.

Подносилац коментара	Текст предлога (назначити број посебног циља, мере, активности)	Образложење	Одговор Министарства заштите животне средине
	Предлог допуне у оквиру тачке 2.1 – Оквир јавне политике и прописа у ЕУ и на међународном нивоу, у делу који се односи на: Директива 2012/18/ЕУ о контроли опасности од великог удеса који укључује опасне супстанце (Севесо III): Након реченице: <i>„Ова директива налаже државама чланицама Европске уније да усвоје мере на националном и на нивоу компанија како би спречиле велике удесе и да обезбеде одговарајућу спремност и реаговање у случају да се такви удеси догоде.“</i> додати следећи текст: „Директива захтева од држава чланица да, при процени да ли опасна супстанца представља велики ризик, обавезно анализирају, између осталог, физичка и хемијска својства, здравствене или физичке ризике, и ризике по животну средину.“	Допуна са навођењем члана 4 Директиве 2012/18/ЕУ прецизира основу за процену ризика од великих удеса, јер обавезује на анализу својстава супстанци и њихових здравствених и еколошких ризика, што је кључно за усклађивање са ЕУ прописима и примену превентивних мера.	Не прихвата се. Није релевантно позивање на члан 4. Севесо директиве. Севесо III директива је у домаће законодавство у потпуности пренета Законом о контроли опасности од великих удеса који укључују опасне супстанце („Службени гласник РС”, број 94/24). Будући да се члан 4. односи на обавезу Комисије, не треба га транспоновати у национално законодавство. Он такође обухвата неке директне обавезе држава чланица у случају да желе да искористе механизам одступања, које се не морају пренети у национално законодавство.

Подносилац коментара	Текст предлога (назначити број посебног циља, мере, активности)	Образложење	Одговор Министарства заштите животне средине
	У оквиру 2.3. Регулаторни оквир Републике Србије предлаже се допуна са следећим прописима: Закон о заштити ваздуха („Сл. гласник РС“ бр. 51/2025) Закон о заштити природе („Сл. гласник РС“, бр. 36/2009, 88/2010, 91/2010, 14/2016, 95/2018 и 71/2021) Закон о заштити земљишта („Сл. гласник РС“ бр. 112/2015) Закон о запаљивим и горивим течностима и запаљивим гасовима („Сл. гласник РС“ бр. 54/2015) Закон о заштити од буке у животној средини („Сл. гласник РС“ бр. 96/2021) Закон о заштити од нејонизујућег зрачења („Сл. гласник РС“ бр. 36/2009)	Наведени закони су релеванти за комплетирање правног оквира у области индустријске безбедности.	Прихвата се. У оквиру регулаторног оквира ће бити додати релевантни прописи: • Закон о заштити природе („Сл. гласник РС“, бр. 36/2009, 88/2010, 91/2010, 14/2016, 95/2018 и 71/2021), • Закон о заштити земљишта („Сл. гласник РС“, број 112/2015) и • Закон о запаљивим и горивим течностима и запаљивим гасовима („Сл. гласник РС“, број 54/2015).
	На страни 31, у оквиру 3. Опис постојећег стања у области индустријске безбедности, предлажемо да се у фусноти наведе референца за „Анализа стања људских ресурса у систему смањења ризика од катастрофа“.		Референца: *Закон о смањењу ризика од катастрофа и управљање ванредним ситуацијама „Службени гласник РС“, број 87/2018.
	У оквиру описа постојећег стања на стр. 32, под 3.3 Идентификовани проблеми, на почетку додати реченицу: „У Републици Србији постоји низ индустријских постројења која су регистрована као велики извори загађења (PRTR postrojenja – PRTR Srbija), стога представљају значајан ризик у области индустријске безбедности. “	Допуна је потребна јер представља неспорно идентификован проблем у Републици Србији, поткрепљен званичном јавно доступном базом података. PRTR postrojenja – PRTR Srbija	Не прихвата се. Предложена реченица се не може додати јер наведено стање у области загађења животне средине није карактеристично за севесо комплексе. Да подсетимо, Програм се бави великим удесима који се могу десити у оквиру севесо комплекса и који у редовном раду, најчешће нису значајни извори загађење животне средине. Реченица која се предлаже ради додавања се односи на индустријска

Подносилац коментара	Текст предлога (назначити број посебног циља, мере, активности)	Образложење	Одговор Министарства заштите животне средине
			постројења која континуирано емитују загађења изнад граничних вредности. Са аспекта управљања животном средином, то су две различите групе извора загађења.
	Посебан циљ 1: Достигнут висок ниво разумевања ризика и система планирања за управљање ризиком од великих/индустријских удеса (превенција, приправност и одговор) Предлог допуне Мере 1.4 „Подршка изради екстерних планова заштите од великог удеса у јединицама локалне самоуправе“, на страни 37, предлагемо да се дода следећа формулација: „...укључујући и посебне мере које се односе на заштиту деце као посебно осетљиве популације.“: Обавеза јединица локалне самоуправе је да израде екстерне планове заштите од удеса на локалном нивоу, у којима су идентификовани севесо комплекси у којима се обављају активности са опасним материјама и ризици од њих по друштвену заједницу и животну средину. Екстерни планови заштите од удеса треба да представљају реалну процену ресурса (укључујући људске, техничке и финансијске ресурсе), који су потребни за одговор на удес, укључујући и посебне мере које се односе на заштиту деце као посебно осетљиве популације	Увођење посебних мера за заштиту деце у екстерне планове заштите од великог удеса је од суштинске важности, с обзиром на то да су деца физиолошки и психолошки осетљивија на последице удеса и представљају једну од најрањивијих друштвених група. Имајући у виду да јединице локалне самоуправе имају законску обавезу израде ових планова, неопходно је да они укључују реалну процену потребних ресурса и мере заштите, при чему је кључно да се препознају специфичне потребе деце, нарочито у случајевима где се школе, вртићи или други објекти за децу налазе у близини Севесо комплекса. Овакав приступ је у складу са принципима правичности и инклузивности, домаћим законодавним и стратешким оквирима, као и међународним обавезама Републике Србије у области заштите права детета и смањења ризика од катастрофа.	Прихвата се. Мера 1.4. ће бити допуњена следећим текстом: „укључујући и посебне мере које се односе на заштиту осетљивих група становништва”.
	Посебан циљ 2: Изграђен капацитет институција и оператера у области индустријске безбедности	Увођењем осврта на ризике по децу и њихово здравље, добробит и развој, осигурава се да програми стручног усавршавања препознају децу као једну	Прихвата се. Мера 2.1. ће бити допуњена следећим текстом:

Подносилац коментара	Текст предлога (назначити број посебног циља, мере, активности)	Образложење	Одговор Министарства заштите животне средине
	Предлог допуне у оквиру Мере 2.1. Јачање капацитета институција на републичком и покрајинском нивоу за спровођење надлежности у области индустријске безбедности: Предлажемо да се у реченици „Ови програми укључују обуке из области препознавања и управљања ризицима...“ формулација прошири на следећи начин: Измењена реченица: „Ови програми укључују обуке из области препознавања и управљања ризицима, нарочито у области ризика по децу и њихово здравље, добробит и развој, и примену превентивних мера, обуке о планирању коришћења простора/подручја близу постојећих Севесо комплекса или при одабиру локација за нове комплексе у поступцима просторног планирања, јачање међусекторске сарадње између институција како би се омогућила ефикаснија размена информација, боља координација у реаговању и усаглашавање надлежности, као и организовање редовних симулационих вежби за реаговање у случају индустријских удеса, са циљем тестирања оперативних процедура и унапређења спремности надлежних органа у складу са екстерним плановима заштите од великог удеса.“	од најрањивијих категорија становништва у случају индустријских удеса. Овакво формулисање је у складу са принципима инклузивности, као и међународним и националним стандардима који промовишу заштиту деце у ванредним ситуацијама. Додатно, ово омогућава институцијама да развијају капацитете у правцу правовремене и прилагођене реакције у заједницама где деца могу бити директно угрожена.	„Ови програми укључују обуке из области препознавања и управљања ризицима укључујући и посебне мере које се односе на заштиту осетљивих група становништва“.
	Посебан циљ 2: Изграђен капацитет институција и оператора у области индустријске безбедности Предлог допуне Мере 2.3 „Подршка јачању капацитета оператора за контролу опасности од великог/индустријског удеса“:	У контексту индустријских удеса, деца представљају посебно угрожену категорију становништва, због своје физиолошке и психолошке осетљивости, ограничене способности самозаштите, као и потребе за прилагођеном подршком у ванредним ситуацијама.	Не прихвата се. Мишљења смо да предложеној мери не треба допуњавати јер је иста ограничена на активности оператора. Детаљни опис активности се налази у оквиру Интерног плана заштите од удеса.

Подносилац коментара	Текст предлога (назначити број посебног циља, мере, активности)	Образложење	Одговор Министарства заштите животне средине
	Предлажемо да се у оквиру мере изричито наведе да: програми обука, симулације и вежбе за оператере комплекса, посебно оне вишег реда, треба да садрже и посебне мере заштите деце као најосетљивије популације, како би оператери били припремљени за потенцијалне индустријске удесе и могли брзо и ефикасно да реагују у заштити становништва.	Укључивањем мера заштите деце у обуке и планове реаговања, осигурава се свеобухватнији и ефикаснији систем управљања ризиком, у складу са националним обавезама, али и међународним стандардима који препознају децу као приоритетну групу у оквиру политика смањења ризика од катастрофа. Оваква допуна доприноси унапређењу безбедности целокупне заједнице, а посебно најрањивијих.	
	Посебан циљ 2: Изграђен капацитет институција и оператера у области индустријске безбедности Предлог допуне Мере 2.4. Јачање капацитета свих инспекцијских служби у области индустријске безбедности Предлажемо допуну текста мере следећом формулацијом: <i>„...али и опасности и ризике од великих/индустријских удеса, а нарочито високих ризика по децу.“</i>	Деца као посебно рањива категорија становништва могу бити изложена несразмерно већем ризику у случају индустријских удеса, посебно уколико бораве у објектима у близини потенцијално опасних постројења. Допуном која истиче <i>високе ризике по децу</i> , осигурава се да инспекцијске службе приликом надзора и процене ризика посебно узимају у обзир потенцијалне последице по децу, као најосетљивију популацију. Оваквим приступом посебно се доприноси јачању системске превенције у заједницама у којима се налазе осетљиви објекти - школа и вртићи.	Не прихвата се. Мишљења смо да предложеној мери не треба допуњавати, јер је постојеће образложење целовито и обухвата све потребне аспекте рада инспекцијских служби.
	Посебан циљ 3: Подигнут ниво знања и сарадње са јавности о управљању ризиком од великих/индустријских удеса Мера 3.1 Информисање и подизање свести јавности о ризицима од великих/индустријских удеса Предлажемо допуну текста Мере 3.1 у делу који гласи:	Деца представљају једну од најосетљивијих друштвених група када је реч о изложености ризицима од индустријских удеса. Због физичке и психолошке рањивости, последице по њихово здравље, развој и добробит могу бити знатно озбиљније у поређењу са другим групама становништва. Препознавање ове рањивости у стратешким и планским документима је у	Прихвата се. Мера ће бити допуњена следећим текстом: „укључујући његове могуће последице за становништво, посебно осетљиве групе становништва и животну средину”.

Подносилац коментара	Текст предлога (назначити број посебног циља, мере, активности)	Образложење	Одговор Министарства заштите животне средине
	„...укључујући његове могуће последице за становништво и животну средину.“ на следећи начин: „...укључујући његове могуће последице за становништво, а нарочито децу, и животну средину.“	складу са принципима права детета, обавезама Републике Србије у оквиру међународних уговора, као и са праксом управљања ризицима у кризним ситуацијама.	
	Предлог допуне за Меру 3.1: Предлажемо да се у оквиру мере дода следећа формулација: „Информативне кампање треба да укључе и прилагођене садржаје за децу и младе, кроз сарадњу са образовним установама и омладинским организацијама, како би се на узрасту прилагођен начин повећала свест о ризицима од индустријских удеса и поступању у случају удеса.“	Деца и млади су посебно осетљиви на последице индустријских удеса, али се истовремено ретко систематски обухватају у активностима информисања и едукације. Недостатак разумевања ризика и поступања у кризним ситуацијама код младих популација значајно утиче на њихову безбедност, али и на ефикасност заједничког одговора заједнице. Интеграцијом едукативних садржаја у школски систем и рад са омладинским групама, могу се развити трајни модели свести и понашања, што је у складу са принципима превенције и отпорности заједнице, као и обавезама државе у области права детета и смањења ризика од катастрофа.	Не прихвата се. Мишљења смо да меру не треба допуњавати, како је то формулисано у коментару. Предложене активности на едукацији и информисању опште популације у потпуности испуњавају циљеве дефинисане у Програму.
	Посебан циљ 3: Подигнут ниво знања и сарадње са јавности о управљању ризиком од великих/индустријских удеса Мера 3.2. Успостављање механизма за обавештавање јавности и доступност информација од значаја за безбедност грађана у случају удеса	Из постојећег описа мере не произилази јасно да ће бити успостављен нови или посебан механизам за обавештавање јавности. Активности попут едукативних кампања и јавних трибина имају информативно-едукативну функцију, али саме по себи не представљају механизам систематског и правовременог обавештавања у случају удеса. Због тога је потребно прецизирати ову меру тако што ће се јасно дефинисати који се механизам планира успоставити (нпр. дигиталне платформе, системи за	Прихвата се. Назив Мере 3.2. ће бити измењен, тако да ће гласити: „Унапређење механизма за обавештавање јавности и доступност информација од значаја за безбедност грађана у случају удеса”, с обзиром да основни механизми обавештавања и информисања већ постоје.

Подносилац коментара	Текст предлога (назначити број посебног циља, мере, активности)	Образложење	Одговор Министарства заштите животне средине
		рано узбуњивање, локалне комуникационе мреже), како би јавност, а нарочито најугроженије групе као што су деца, била благовремено и тачно информисана у случају индустријских удеса.	
	Посебан циљ 3: Подигнут ниво знања и сарадње са јавношћу о управљању ризиком од великих/индустријских удеса Предлог допуне текста Мере 3.2: У пасусу који почиње са: „<i>Такође, биће унапређен систем и процедуре за обавештавање на локалном нивоу...</i>”, у реченици која се завршава са: „...<i>како би се грађани благовремено информисали о потенцијалним опасностима</i>“ предлажемо да се након те реченице дода следећи део: „...са посебним фокусом на рањиве групе, нарочито децу, као категорију становништва која је највише изложена здравственим и развојним ризицима у случају индустријских удеса.“	Деца су посебно осетљива на ефекте индустријских удеса због развојних, здравствених и безбедносних разлога, као и зависности од одраслих у ванредним ситуацијама. Увођењем фокуса на децу у оквиру система обавештавања осигурава се да механизми комуникације и узбуњивања буду инклузивнији, правовременији и делотворнији у заштити живота и здравља најугроженијих. У том смислу, системи обавештавања морају обезбедити приоритетну и прилагођену комуникацију за заштиту деце, како би њихови родитељи, старатељи, наставници и друге одговорне особе могле благовремено реаговати у њихову корист. Препознавање специфичних потреба деце у оквиру механизма обавештавања доприноси унапређењу свеукупне отпорности заједнице.	Не прихвата се. Мишљења смо да меру не треба допуњавати јер у образложењу, на крају пасуса стоји: „како би се грађани благовремено информисали о потенцијалним опасностима”, што укључује све групе становништва.
	Табела 6.1. Кључни показатељи учинка у односу на општи и посебне циљеве и мере за њихово спровођење Посебан циљ 3: Подигнут ниво знања и сарадње са јавношћу о управљању ризиком од великих/индустријских удеса –	Постојећи индикатор није довољно јасно мерљив и верификован. Само објављивање података не представља гарантовано информисање грађана, јер не постоји механизам којим се мери стварно разумевање или приступ тим информацијама. Потребно је дефинисати поуздан извор верификације, као што су резултати анкета, број обука, радионица и јавних расправа.	Не прихвата се. Не прихвата се предлог за допуну постојећих индикатора или увођење предложених додатних индикатора јер се одабрани показатељ може на најбољи начин да верификује у пракси.

Подносилац коментара	Текст предлога (назначити број посебног циља, мере, активности)	Образложење	Одговор Министарства заштите животне средине
	Показатељ: Удео грађана који су информисани о управљању ризиком од великих/индустријских удеса у односу на број грађана који могу бити угрожени ефектима великих/индустријских удеса (%)	Предлажемо допуну постојећег индикатора или увођење додатних индикатора, као што су: • Број грађана који су учествовали у изради или усвајању просторних планова за севесо комплексе; • Број грађана који су учествовали у изради студија о процени утицаја на животну средину за нове или постојеће севесо комплексе; • Број организованих едукативних активности и број обухваћених грађана; • Проценат деце и младих у ризичним подручјима који су били обухваћени, консултацијама, програмима обуке и информисања (нпр. у школама или омладинским центрима). На овај начин се осигурава боље праћење ефеката мера под Посебним циљем 3, као и истинско унапређење информисаности и отпорности најугроженијих група становништва, укључујући децу и младе.	
	Табела 6.1. Кључни показатељи учинка у односу на општи и посебне циљеве и мере за њихово спровођење Посебан циљ 3: Подигнут ниво знања и сарадње са јавношћу о управљању ризиком од великих/индустријских удеса – Мера 3.2. Успостављање механизма за обавештавање јавности и доступност информација од значаја за безбедност грађана у случају удеса Показатељ: Унапређен систем и процедуре за обавештавање јавности и доступност информација од значаја за безбедност грађана (не/делимично/да)	У вези са овим индикатором, било би корисно да се у опису мере 3.2 јасније дефинише који конкретан механизам обавештавања јавности се успоставља. Индикатор указује на унапређење система и процедура за обавештавање, али тренутни опис мере не прецизира који систем или процедура су у питању, док назив мере имплицира да се ради о увођењу новог механизма који још није успостављен. Због тога би додатно појашњење у опису допринело бољем разумевању и праћењу остварености циљева.	Не прихвата се. Не прихвата се сугестија, у Акционом плану су дате конкретне активности.

Подносилац коментара	Текст предлога (назначити број посебног циља, мере, активности)	Образложење	Одговор Министарства заштите животне средине
	Предлог допуне у оквиру Посебног циља 1: Достигнут висок ниво разумевања ризика и система планирања за управљање ризиком од великих/индустријских удеса (превенција, приправност и одговор) У оквиру 11.5, после речи „смањење броја смрти“ додати: „обољења, умањења здравља и инвалидитета, нарочито код деце,“ , тако да цела реченица гласи: „Смањење броја смрти, обољења, умањења здравља и инвалидитета, нарочито код деце, и економских губитака узрокованих катастрофама, укључујући и индустријске несреће (индустријска безбедност доприноси отпорности становништва и инфраструктуре)	Удеси могу изазвати не само непосредне повреде или смрт, већ и дуготрајне здравствене последице као што су хроничне болести, смањење општег здравља и инвалидитет. Увођењем показатеља који посебно наглашава умањење здравља и инвалидитета, нарочито код мале, деце у развоју, трудница и мајки мале деце, прецизније се прати и вреднује утицај превентивних и заштитних мера у области индустријске безбедности, што доприноси свеобухватнијем приступу управљању ризиком и заштити, а посебно најосетљивијих група становништва.	Не прихвата се. Подциљ 11.5. јесте оперативни циљ Циља 11 Одрживог развоја, и индикатори су међународно усвојени и не могу се мењати. Овде је дато само поређење са циљевима и индикаторима одрживог развоја.
	Предлог допуне у оквиру Посебног циља 2: Изграђен капацитет институција и оператера у области индустријске безбедности У оквиру 3.9 после речи „смањење броја смрти и обољења“ додати: „умањења здравља и инвалидитета, посебно код деце,“ тако да цела реченица гласи: „Смањење броја смрти, обољења, умањења здравља и инвалидитета, посебно код деце, узрокованих опасним хемикалијама и загађењем ваздуха, воде и земљишта (индустријска безбедност директно утиче на заштиту здравља запослених, локалног становништва и животне средине).“	Додавање „умањења здравља и инвалидитета, посебно код деце“ у је неопходно јер смртност и оболевање не одражавају у потпуности утицај опасних хемикалија и загађења на здравље становништва. Нарочито деца су осетљива и подложнија развоју хроничних здравствених проблема и инвалидитета услед излагања овим ризицима. Увођењем овог проширења обезбеђује се потпунији и прецизнији приказ здравствених последица индустријских опасности, што доприноси бољем планирању и усмерености мера индустријске безбедности.	Не прихвата се. Подциљ 11.5. јесте оперативни циљ Циља 11 Одрживог развоја, и индикатори су међународно усвојени и не могу се мењати. Овде је дато само поређење са циљевима и индикаторима одрживог развоја.
	Предлог допуне у оквиру Посебног циља 3: Подигнут ниво знања и сарадње	Увођењем „обољења и умањења здравља“проширује се обухват	Не прихвата се.

Подносилац коментара	Текст предлога (назначити број посебног циља, мере, активности)	Образложење	Одговор Министарства заштите животне средине
	са јавношћу о управљању ризиком од великих/индустријских удеса У оквиру 11.5 после речи „смањење броја смрти „обољења, умањења здравља и инвалидитета, нарочито код деце,“ , тако да цела реченица гласи: Смањење броја смрти, обољења, умањења здравља, инвалидитета, нарочито код деце, и економских губитака узрокованих катастрофама, укључујући и индустријске несреће (индустријска безбедност доприноси отпорности становништва и инфраструктуре).	индикатора, јер индустријски удеси могу изазвати не само смртне исходе, већ и значајне здравствене последице које се огледају кроз хроничне болести и смањење општег здравственог стања погођених. Посебан акценат на деци је важан због њихове повећане осетљивости на токсичне ефекте и дугорочне здравствене импликације.	Подциљ 11.5. јесте оперативни циљ Циља 11 Одрживог развоја, и индикатори су међународно усвојени и не могу се мењати. Овде је дато само поређење са циљевима и индикаторима одрживог развоја.
	Анализа ефеката мера који се <i>Ефекте на друштво</i> Нагласити ефекте спровођења Програма на рањиве групе, посебно децу.	Важно је да Програм за индустријску безбедност у делу „Ефекти на друштво“ јасно идентификује и прикаже позитиван утицај својих мера на децу и друге рањиве групе. Разлог за то је што су управо те групе, према бројним међународним стандардима (као што су Конвенција о правима детета УН, ЕУ директива Seveso III и препоруке Светске здравствене организације), препознате као најосетљивије на негативне последице индустријских удеса и изложености опасним материјама. Недовољна пажња према овим групама у анализи ризика и ефеката може довести до недовољно циљаних превентивних мера, чиме се смањује ефикасност Програма у заштити здравља и безбедности најугроженијих. Укључивање ових података не само да унапређује транспарентност и одговорност, већ и омогућава боље усмеравање ресурса и активности на заштиту оних којима је то најпотребније.	Прихвата се. Прихвата се сугестија, тако да ће прва реченица првог пасуса у оквиру поглавља <i>Ефекти на друштво</i> гласити: „Спровођење овог Програма ће довести до смањења ризика од удеса, чиме се директно штити здравље и живот грађана, посебно осетљивих група становништва који живе у близини севесо комплекса”.

Подносилац коментара	Текст предлога (назначити број посебног циља, мере, активности)	Образложење	Одговор Министарства заштите животне средине
	Предлог допуне у оквиру дела „Ефекти на друштво“ У реченици: „Спречавањем удеса смањују се директни и индиректни трошкови (здравствени, социјални, економски) и избегавају се дугорочне последице као што су евакуације, губитак радних места, оштећење имовине и деградација животне средине.“ Предлаже се додавање после речи „као што су“: „смрт, трајни губитак здравља и трајни инвалидитет“, тако да реченица гласи: Спречавањем удеса смањују се директни и индиректни трошкови (здравствени, социјални, економски) и избегавају се дугорочне последице као што су смрт, трајни губитак здравља, трајни инвалидитет, евакуације, губитак радних места, оштећење имовине и деградација животне средине.	Ово проширење омогућава потпунију и прецизнију слику ризика и последица, што је од значаја за разумевање пуног утицаја удеса на појединце и друштво у целини	Прихвата се. Прихвата се сугестија, тако да ће други пасус у оквиру поглавља <i>Ефекти на друштво</i> гласити: „Спречавањем удеса смањују се директни и индиректни трошкови (здравствени, социјални, економски) и избегавају се дугорочне последице као што су губитак живота, трајни губитак здравља, трајни инвалидитет, евакуације, губитак радних места, оштећење имовине и деградација животне средине“.
	Акциони план Програма за индустријску безбедност Републике Србије за период од 2026. до 2035. године, припремљен је као његов саставни део. Предлог за унапређење мера 3.1.1, 3.1.2 и 3.1.3 у оквиру Акционог плана: Саветује се да се у оквиру мера за информисање и подизање свести јавности о ризицима од великих/индустријских удеса уведе посебан фокус на децу и младе као најрањивије и најосетљивије групе становништва. Конкретно, предлажемо да се активности прошире тако да укључују:	Деца и млади представљају посебно рањиву категорију становништва у случају индустријских удеса, што произлази из њихове физиолошке и психосоцијалне осетљивости, као и из потребе за раним развојем свести о безбедности. Ова рањивост је препозната и гарантована бројним међународним правним документима, као што су Конвенција о правима детета Уједињених нација која истиче право детета на здрав живот, безбедност и заштиту од свих облика опасности. Такође, Устав Републике Србије и национални закони обезбеђују заштиту права деце и младих, укључујући право на	Не прихвата се. Не прихвата се сугестија, јер је у случају великих удеса које укључују опасне супстанце значајнија едукација и сарадња са општом популацијом, не посебно са децом и омладином.

Подносилац коментара	Текст предлога (назначити број посебног циља, мере, активности)	Образложење	Одговор Министарства заштите животне средине
	Прилагођене едукативне кампање и материјале намењене школском узрасту, које ће на приступачан и интерактиван начин објашњавати ризике и мере понашања у случају удеса. Организацију радионица и јавних консултација које ће укључивати децу и младе, са циљем развоја свести и способности препознавања ризика. Подстицање активнијег учешћа младих у процесима доношења одлука путем прилагођених јавних консултација младима, школских савета, дигиталних платформи, Ureport-а, и др.	здравствену заштиту и сигурно животно окружење. Усмереност мера на децу и малде а допринеће не само смањењу непосредних ризика, већ и дугорочној побољшаној припремљености за реаговање у ванредним ситуацијама, што је у складу са принципима одрживог развоја и заштите људских права. Јачање капацитета деце и младих за препознавање и управљање ризицима подстиче изградњу културе безбедности која ће позитивно утицати на целокупну заједницу и обезбедити здравље и благостање будућих генерација.	
	Акциони план 1.3.3. Континуално ажурирање алата и упутстава за израду докумената оператера и ефикасну сарадњу са надлежним органима и локалном самоуправом Предлажемо да се укључе и следећи индикатори: % оператера са израђеним интерним плановима заштите од великог удеса % оператера са израђеном политиком превенције великог удеса % оператера који достављају редовне извештаје о безбедности надлежним органима	Ови индикатори ће омогућити прецизнију контролу и унапређење система безбедности.	Не прихвата се. Сугестија се не прихвата јер Министарство заштите животне средине редовно сакупља и анализира податке који су везани за предложене индикаторе.
	Акциони План - Посебан циљ 3: Подигнут ниво знања и сарадње са јавношћу о управљању ризиком од великих удеса	Како ће се мерити оствареност овог индикатора? Чињеница да су подаци објављени не значи нужно да је јавност обавештена. Предлаже се коришћење другог извора верификације. Предлажу се додатни индикатори:	Не прихвата се. Број грађана не представља релевантан показатељ, зато је дат удео грађана у односу на популацију. Погледати текст који садржи раније дате одговоре на сугестије УНИЦЕФ-а (Табела 6.1.).

Подносилац коментара	Текст предлога (назначити број посебног циља, мере, активности)	Образложење	Одговор Министарства заштите животне средине
	Показатељ: Удео грађана који су информисани о управљању ризиком од великих/индустријских удеса у односу на број грађана који могу бити угрожени ефектима великих/индустријских удеса, укупно	- Број грађана који учествују у поступку израде и усвајања просторних планова за Севесо комплексе или проширење капацитета постојећих комплекса - Број грађана који учествују у изради студије о процени утицаја на животну средину за нове Севесо комплексе, проширење постојећих или измене технологије.	
	Акциони План - Посебан циљ 3: Подигнут ниво знања и сарадње са јавношћу о управљању ризиком од великих удеса - Мера 3.2: Успостављање механизма за обавештавање јавности и доступност информација од значаја за безбедност грађана у случају удеса Показатељ на нивоу мере: Унапређен систем и процедуре за обавештавање јавности и доступност информација од значаја за безбедност грађана	Овај индикатор говори о унапређењу система и процедуре за обавештавање јавности, али у опису мере није дефинисано који је то систем/процедура, а и сам назив мере говори о успостављању механизма (нешто што још увек не постоји). Погледати коментар горе на Програм, код мере 3.2.	Не прихвата се. Погледати текст који садржи раније дате одговоре на сугестије УНИЦЕФ-а (Табела 6.1.).
	Акциони План - Посебан циљ 3: Подигнут ниво знања и сарадње са јавношћу о управљању ризиком од великих удеса - Мера 3.2: Успостављање механизма за обавештавање јавности и доступност информација од значаја за безбедност грађана у случају удеса Активност 3.2.2. Унапређење система и процедура за обавештавање у случају удеса на локалном нивоу	У опису мере није дефинисано који је то систем/процедура. Погледати коментар горе на Програм, код мере 3.2.	Прихвата се. Назив Мере 3.2. ће бити измењен, тако да гласи: „Унапређење механизма за обавештавање јавности и доступност информација од значаја за безбедност грађана у случају удеса”, с обзиром да основни механизми обавештавања и информисања већ постоје.